

Frensis Harding

DRVO LAŽI

Prevela
Dijana Radinović

■ Laguna ■

Naslov originala

Frances Hardinge

THE LIE TREE

Copyright © Frances Hardinge 2015

Translation copyright © 2016 za srpsko izdanje, LAGUNA

*Mom ocu za tihu mudrost i integritet,
i što me je poštovao kao odraslu osobu mnogo pre
nego što sam to postala*

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta
odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

PRVO POGLAVLJE

IZGNANICI

Brod se kretao u mučnom nepopustljivom ritmu kao kad neko nagriza truo zub. I ostrva što su se tek nazirala kroz maglu ličila su na zube, zaključila je Fejt. Ne na onako lepe i bele poput doverskih litica, već na iskrzane, izlomljene zube što krivo štrče iz uzburkanog zelenog mora. Poštanski brod se brekćući probijao kroz talase i mrljao nebo dimom.

– Orazo ribar – kaza Fejt cvokoćući i upre prstom.

Njen šestogodišnji brat Hauard se okrenu, ali presporo da bi video veliku pticu svetlog tela i tamnih krila koja se već izgubila u magli. Fejt se trgnu kad joj se brat promeškoltio u krilu. Makar je prestao da traži dadilju.

– Je l' tamo idemo? – Hauard je čkiljio u sablasna ostrva pred sobom.

– Jeste, Hau. – Kiša je dobovala po tankom drvenom krovu nad njima. S palube je dopirao hladan vetar i štipao Fejt za lice.

Uprkos buci koja ju je okruživala, Fejt je bila ubeđena da čuje slabašne zvuke iz sanduka na kome je sedela. Struganje pokreta, šum krljušti što klizi preko krljušti. Fejt je

bilo bolno da misli na očevu malu kinesku zmiju u sanduku, malaksalu od hladnoće, kako se od straha svija i odvija kako se paluba nagne.

Iza nje, povišeni glasovi nadmetali su se sa kricima galeba i tandaranjem lopatica. Udarila je kiša i svi su pohrlili ka malom natkrivenom delu kod krme jagmeći se oko mesta. Bilo ga je za putnike, ali ne i za sve kovčege. Fejtina majka Mirtl davala je sve od sebe da zauzme pozamašan prostor za prtljag njene porodice i bila poprilično uspešna u tome.

Fejt je bacila pogled preko ramena i videla majku kako maše rukama kao dirigent dok su dva mornara prenosila kovčege i sanduke Sanderlijevih. Mirtl je tog dana bila bela kao sveća od umora i do brade umotana u šalove, ali je kao i obično svima upadala u reč i sve nadglasavala, topla, blaga i besramna, uzdajući se kao sve neodoljive lepoticice u tuđu galantnost.

– Hvala, tu, baš tu... Pa, iskreno mi je žao što to čujem, ali ništa se tu ne može... Na bok, ako možete... Pa, vaš mi kovčeg izgleda vrlo izdržljivo... Plašim se da dokumenta i planovi mog muža neće izdržati kišu pa... Velečasni Erasmus Sanderli, uvaženi prirodnjak... Baš ljubazno od vas! Tako mi je drago što nemate ništa protiv...

Iza nje, ujka Majls okruglastog lica dremao je na sedištu, bezbrižno i lako kao štene na tepihu. Fejt pređe pogledom preko njega do visoke tihe prilike iza. Njen otac u crnoj svešteničkoj odori i sa šeširom širokog oboda što mu je zaklanjao visoko čelo i kukast nos.

Otac je u njoj uvek budio strahopoštovanje. Čak se i sad zagledao u sivi horizont netremično poput baziliska, udaljivši se od hladnog pljuska, smrada kaljužne vode s brodskog dna i sramotnog prepiranja i guranja. Fejt ga je većinu vremena više viđala za predikaonicom nego kod kuće,

pa joj je sad bilo neobično kad bi pogledala i videla ga kako sedi tamo. Tog dana ju je prema njemu proželo bolno sažaljenje. Bio je izvan svog prirodnog okruženja, lav u cirkuskoj tački na pljusk.

Po Mirtlinoj zapovesti Fejt je sedela na njihovom najvećem sanduku kako ga niko ne bi izvukao na kišu. Obično je uspevala da se utopi u okolinu pošto niko nije pridavao pažnju četrnaestogodišnjoj devojčici drvenog lica i s kikom boje blata. Sad se štrećala od prezrlih pogleda i premirala od stida, koji njena majka nikad nije osećala.

Sićušna Mirtl postavila se tako da spreči svakoga da gurne svoj prtljag pod zaklon. Jedan visok krupan čovek baburastog nosa taman je hteo da se progura pored nje sa svojim kovčegom, ali ona ga zaustavi uputivši mu osmeh.

Dvapat je trepnula, a krupne plave oči joj se raširiše i iskreno blesnuše kao da je upravo ugledala osobu pre sobom. Uprkos crvenom nosu i bledilu od umora, osmeh joj je bio mio i bezazlen.

– Hvala vam na razumevanju – reče. U glasu joj se jedva nazirao tračak umora.

Bio je to jedan od Mirtlinih trikova u ophođenju s muškarcima, sitno koketovanje koje je izvodila lako i spontano kao da otvara lepezu. Kad god bi joj trik upalio, Fejt bi se prevrnuo želudac. Sad je upalio. Gospodin je pocrveneo, kratko se naklonio i povukao, no Fejt je opazila da u njemu i dalje tinja ogorčenost. Podozrevala je zapravo da je njena porodica navukla na sebe pizmu gotovo svih ljudi na brodu.

Hauard je izdaleka obožavao majku, a i Fejt ju je kao mlađa videla u istom ulepšanom svetlu. Mirtline retke posete dečjim odajama bile su gotovo nepodnošljivo uzbudljive, a Fejt je volela čak i ritual udešavanja, kad bi je za svaki susret s majkom oblačili i češljali da pristojno izgleda. Mirtl je bila

kao iz nekog drugog sveta, srdačna, vesela, prelepa i nedodirljiva, nimfa koja pomno prati modu.

U poslednjih godinu dana, međutim, Mirtl je odlučila da „uzme Fejt pod svoje“, što je izgleda podrazumevalo da joj, kad joj se ćefne, bez najave prekida časove i odvuče je sa sobom u neku posetu ili u grad, pa je ponovo ostavi u dečjim odajama ili učionici. Za tih godinu dana prisnost je učinila svoje i pozlata se polako ljuštila. Fejt je počela da se oseća kao krpena lutka koju nestrpljivo hirovito dete uzima i baca kako mu se prohte.

Ljudi su počeli da se razilaze. Mirtl je sva samozadovoljna sela na tri kovčega naređana jedan na drugi pored Fejtinog sanduka.

– Iskreno se nadam da kuća koju nam je gospodin Lambent našao ima pristojnu primaću sobu – primeti ona – i da će poslugi biti valjana. Kuvarica jednostavno *ne sme* da bude Francuskinja. Ne mogu da vodim domaćinstvo ako moja kuvarica može pogrešno da me razume kad joj se prohte...

Mirtl nije imala neprijatan glas, ali je neprestano vezla. Proteklog dana njeno ćeretanje je bilo stalni saputnik porodice pošto je časkala sa kočijašem koji ih je odvezao na železničku stanicu, sa čuvarima koji su im ukrkali prtljag u vozove za London, pa sa Pulom, nabusitim nastojnikom hladnog konačišta gde su prespavali, i sa kapetanom ovog zadimljenog poštanskog broda.

– A *što* idemo tamo? – upao je Hauard. Pogled mu je bio staklast od umora. Bio je na raskršću – ili će ga oboriti san ili će početi da besni od muke.

– Znaš to, dušo. – Mirtl se sagla da mu prstom pažljivo skloni mokru kosu sa očiju. – Na onom ostrvu tamo ima veoma važnih pećina gde je otkriveno na desetine neobičnih

fosila. Niko se ne razume u fosile bolje od tvog oca, pa su ga pozvali da dođe i pogleda ih.

– Ali što smo i *mi* pošli? – uporan je bio Hauard. – Nije nas vodio u Kinu. Ni u Indiju. Ni u Afriku. Ni u Mongiju. – Ovo poslednje bio je njegov pokušaj da kaže Mongolija.

Beše to dobro pitanje i verovatno su se mnogi isto pitali. Juče je mnoštvo kartica sa izvinjenjima i otkazivanjima u poslednji čas poput pahuljica zasulo kuće u parohiji Sanderlijevih. Danas se vest o neočekivanom odlasku porodice proširila poput požara.

Istini za volju, i Fejt je želela da zna odgovor na Hauardovo pitanje.

– O, tamo nikako nismo mogli da odemo – izjavila je Mirtl neodređeno. – Zmije i groznice i ljudi koji jedu pse. Ovo je drugačije. Biće kao mali odmor.

– A jesmo morali da pođemo zbog onog čike s bubama? – upita Hauard čela nabranog od usredsređenosti.

Velečasni, koji dotad nije ničim pokazivao da sluša razgovor, najednom udahnu kroz nos i prekorno izdahnu. Ustao je.

– Kiša jenjava, a ovde je pretrpano – izjavio je i izašao na palubu.

Mirtl se trgnu i pogleda u ujka Majlsa, koji se probudio i trljao oči.

– Možda bi trebalo da i ja... ah... protegnem noge. – Ujka Majls pogleda u sestru blago izvivši obrve. Zagladio je brkove smejući se, pa pošao za zetom napolje.

– Gde je otac otišao? – piskavo upita Hauard kriveći vrat da pogleda na palubu. – Je l' mogu i ja? Mogu da uzmem pištolj?

Mirtl načas zatvori oči, a usne joj zatitraše kao da se u oćanju tiho moli za strpljenje. Otvorila je oči i nasmešila se Fejt.

– O, Fejt, ti si pravo zlato. – Beše to osmeh koji joj je uvek upućivala, topao ali s tračkom umorne pomirenosti. – Možda nisi baš najživlje društvo... ali bar nikad ništa ne pitaš.

Fejt joj uzvratila kiselim smeškom. Znala je na koga je Hauard mislio i slutila da je njegovo pitanje bilo opasno blizu istine.

Poslednjih mesec dana porodica je živela u sleđenoj izmaglici neizrečenog. Pogledi, šapati, sitne izmene u ponašanju i blaga povučenost. Fejt je opazila promenu, ali nije mogla da zaključi koji je razlog tome.

A onda, jedne nedelje kad se porodica vraćala iz crkve, neki čovek sa smeđim homburg šeširom priđe i predstavi im se sve se klanjajući i sa osmehom na usnama, ali hladnih očiju. Napisao je naučni rad o bubama, pa da li bi cenjeni velečasni Erasmus Sanderli pristao da mu napiše predgovor. Cenjeni velečasni nije pristao i postajao je sve hladniji i ozlojeđeniji kako je čovek navaljivao. Neznanač je silio poznanstvo protivno svim pravilima lepog ponašanja i velečasni mu to naposljetku otvoreno i reče.

Osmeh zaljubljenika u bube blago se skiseli. Fejt je još pamtila tihi otrov njegovog odgovora.

– Oprostite mi što sam pomislio da će vaša uljudnost biti ravna vašem intelektu. S obzirom na priče koje kruže, velečasni, pomislio sam da će vam biti *drago* da nađete kolegu naučnika koji i dalje želi da vam pruži ruku.

Kad se Fejt setila tih reči, krv joj se ponovo sledila u žilama. Nije ni slutila da će ikad videti da joj neko uvredi oca u lice. A što je još gore, otac se besno i bez reči okrenuo od stranca ne tražeći nikakvo objašnjenje. Hladna izmaglica Fejtinih sumnji počeo da poprimali čvrst oblik. Širile su se neke glasine, i njen otac je znao koje, iako to ona nije znala.

Mirtl nije bila u pravu. Fejt je imala sijaset pitanja koja su se u njoj migoljila kao zmija u sanduku.

* * *

O, ali ne mogu. Ne smem se prepustiti onome.

U Fejtinoj glavi to je uvek bilo *ono*. Nikad mu nije dala drugačije ime iz straha da će tako dobiti još veću vlast nad njom. *Ono* je bila zavisnost, toliko je znala. *Ono* je bilo nešto čega se stalno odricala, samo nikako da ga se odrekne. *Ono* je bila sušta suprotnost od Fejt kakvu je svet poznao. Fejt je bila fina devojka, zlato. Pouzdana, dosadna, poverljiva Fejt.

Najteže joj je bilo da se odupre kad bi joj se neočekivano ukazala prilika. Koverta bez nadzora iz koje viri pismo, čisto i primamljivo. Nezaključana vrata. Nemaran razgovor nesvestan prislušivanja.

U njoj je bila neka glad, a devojke ne treba da budu gladne. Treba tek da štrpkaju za trpezom, a i um treba da im se zadovolji mršavom hranom. Pokoja bajata lekcija od umorne guvernante, dosadne šetnje, lakomislena razonoda. Ali to *nije bilo* dovoljno. Fejt je mamilo svako saznanje, bilo kakvo, i osećala je silno otrovno zadovoljstvo kad bi ga neopaženo ukrala.

Sad je, međutim, izgarala od znatiželje zbog konkretne stvari. Upravo u tom času njen otac i ujka Majls razgovaraju možda o onom čiki s bubama i razlogu naprasnog egzodusa porodice.

– Majko... smem li malo da prošetam po palubi? Stomak... – Fejt je umalo sama poverovala u svoje reči. Zaista joj se komešalo u stomaku, ali od uzbuđenja, a ne od snažnog posrtanja broda.

– U redu – ali ne odgovaraj ako ti se neko obrati. Ponesi kišobran, pazi da ne padneš u more i vrati se pre nego što nazebeš.

Šetkajući lagano uz ogradu dok joj je slaba kiša dobovala po kišobranu, Fejt je priznala sebi da je ponovo popustila pred *onim*. Od uzbuđenja crno joj je vino kolalo žilama, a čula su joj se bolno izoštrila. Polako se udaljila izvan majčinog i bratovljevog vidokruga pa zastala, snažno svesna svih pogleda uprtih u nju. Ubrzo bi im dosadila, pa bi, jedan po jedan, spadali s nje.

Došao je i njen trenutak. Niko je nije gledao. Brzo je šmugnula preko palube i izgubila se među sanducima zguranim podno drmusavog dimnjaka koji je izgubio svu boju. Vazduh je imao ukus soli i krivice, a Fejt se osećala živo.

Kliznula bi od jednog do drugog zaklona skupivši suknju da se ne razleprša na vetru i otkrije je. Njena široka četvrtasta stopala, tako nezgrapna kad bi neko pokušao da ih ugura u fine cipelice, nečujno su i vešto gazila palubom.

Pronašla je zaklon između dva sanduka na samo tri metra od oca i ujaka, odakle ih je lepo videla. Beše to naročito svetogrđe gledati oca, a ostati neopažen.

– Da pobegnem iz sopstvene kuće! – uzviknuo je velečasni. – To zaudara na kukavičluk, Majlse. Nisam smeo da dozvolim da me ubediš da odem iz Kenta. I šta će dobro doneti naš odlazak? Glasine su kao psi. Daj se u beg, a oni će te pojuriti.

– Glasine i jesu psi, Erazmuse. – Ujka Majls je čkiljio kroz cviker. – Love u čoporu, i to čim te spaze. Moraš na neko vreme da odeš iz društva. Sad kad te nema, povijaće nekog drugog.

– Time što sam se iskrao pod okriljem tame, ja sam *nahranio* te pse, Majlse. Moj će odlazak upotrebiti kao dokaz protiv mene.

– Možda i hoće, Erazmuse – odgovori ujka Majls sa nesvojstvenom mu ozbiljnošću – no da li bi pre hteo da te osuđuju pastiri na zabačenom ostrvu ili uticajne osobe u Engleskoj?

Iskopavanje na ostrvu Vejn najbolji je izgovor koji sam mogao naći za tvoj odlazak i drago mi je što si prihvatio moje argumente.

Juče ujutru ljudi širom zemlje čitali su za doručkom onaj članak u *Intelidženseru*. Da si ostao, primorao bi ceo svoj krug ljudi da bira hoće li da te podrži ili da ti okrene leđa, a kako se glasine šire, možda ti se ne bi svidela odluka koju bi doneli.

Erazmuse, jedan od najčitanijih i najuglednijih listova u zemlji proglasio te je za varalicu i šarlatana. Ako ne želiš da izložiš Mirtl i decu grozotama skandala, ne možeš se vratiti u Kent. Dok ne skineš ljagu sa imena, ništa te dobro tamo ne čeka.

DRUGO POGLAVLJE

VEJN

Varalica i šarlatan.

Te su reči odzvanjale Fejt u glavi kad je nastavila šetnju po kiši odsutno zureći u ostrva što su promicala. Kako iko može da sumnjiči *njenog oca* da vara? Njegova beznadežna i grozna iskrenost bila je i užas i dika porodice. S njim si uvek tačno znao gde si čak i ako je to usred mećave njegovog neodobra-vanja. I na šta je ujka Majls uopšte mislio pod onim „varalica“?

Kad se vratila pod zaklon, ujka Majls i njen otac već su se vratili na svoje mesto. Fejt ponovo sede na sanduk sa zmi-jom ne mogavši da pogleda nikog u oči.

Ujka Majls se kroz cviker začkiljio u isprskani almanah kao da je porodica stvarno krenula na odmor, pa se zagle-dao preko mora.

– Tamo! – upro je prstom. – Eno Vejna!

Ostrvo koje im se primicalo isprva nije izgledalo naročito veliko, ali Fejt ubrzo shvati da mu prilaze s kraja kao brodu zašiljene krme. Tek kad je parobrod zaobišao oko špica ostr-va i zaplovio uz njegovu dužu stranu, Fejt je videla koliko je

veće od ostalih u ostrvlju. Veliki crni talasi lomili su se o viso-ke smeđe litice i rasipali u divljim uspenušanim lukovima.

Tu niko ne živi, najpre je pomislila. Tu niko nikad ne bi živeo po sopstvenom izboru. Tu sigurno žive izopštenici. Zločin-ci poput onih osuđenika u Australiji. I ljudi u bekstvu poput nas.

Mi smo izgnanici. Možda ćemo morati zauvek tu da živimo.

Prolazili su pored krševitih rtova i dubokih uvala gde su kraj obale stajale zavučene usamljene kuće. Brod je potom usporio i teško se okrenuo burkajući vodu, pa zašao u zaliv kome je bila luka opasana visokim zidom, a iza nje stepena-sti nizovi kuća sa crnim prozorima i škrljčanim krovovima blistavim od kiše. Desetine ribarskih čamaca ljuljuškalo se i njihalo, ispreplitana užad im sablasna u magli. Krici gale-bova postali su zaglušujući, svi su ispuštali isti isprekidani zvuk. Na brodu nasto komešanje. Ljudi su odahnuli, uzeli da spremaju prtljag.

Baš kad je brod pristao uz kej, kiša opet zapljuje. Usred vike, dobacivanja užadi i postavljanja slazova, ujka Majls tutnu koju paru u nekoliko ruku i prtljag Sanderlijevih bi iskrcan s broda.

– Velečasni Erazmus Sanderli s porodicom? – Jedan mršav čovek u crnom kaputu stajao je na keju skroz pokisao dok mu se sa šešira širokog oboda slivala kiša. Bio je glatko obri-jan i imao prijatno zabrinuto lice, koje sad beše blago pomo-drelo od hladnoće. – Gospodin Entoni Lambent šalje vam pozdrave. – Zvanično se naklonio i pružio prilično vlažno pismo. Kad je to uradio, Fejt opazi zategnutu belu maramu oko njegovog vrata i shvati da je sveštenik kao i njen otac.

Velečasni Sanderli pročita pismo, potvrdno klimnu gla-vom i pruži ruku.

– Gospodin... Tiberijus Klej?

– Tako je, gospodine. – Klej se s poštovanjem rukova s njim. – Ja sam kurat Vejna. – Fejt je znala da je kurat niži sveštenik, zadužen da pomaže vikaru koji ima ili preveliku parohiju ili previše posla. – Gospodin Lambent me je zamolio da vam prenesem njegovo izvinjenje. Želeo je lično da vas dočeka, ali iznenadna kiša... – Klej se namršti na olovne oblake. – Preti opasnost da se nove jame ispune vodom, pa je otišao da se postara da se sve pokrije. Gospodine, dopustate li da vam moji ljudi pomognu oko prtljaga? Gospodin Lambent je poslao svoju kočiju da vas i vašu porodicu i stvari preveze do zatona Bul.

Velečasni se nije nasmešio, no u njegovom promrmljanom pristanku bilo je topline. Zvaničnost u kuratovom ponašanju očito je naišla na njegovo odobravanje.

Porodica je privlačila poglede, Fejt je bila sigurna u to. Je li tajanstveni skandal već stigao do Vejna? Ne, to je verovatno bilo samo stoga što su stranci i što su dovukli nezamislivu količinu prtljaga. Do ušiju joj je dopirao stišan žamor, ali nije uspevala da uhvati nikakav smisao. To kao da su bili zbučkanj tonovi bez ijednog suglasnika.

Prtljag Sanderlijevih s mukom staviše na krov velike ali oronule kočije, poređaše ga na ružnu gomilu koja je pretila da će se srušiti i privezaše. Unutra je ostalo tek toliko mesta da se kurat zbije uz porodicu Sanderli. Kočija krenu truckajući kaldrmom, od čega su Fejt podrhtavali zubi.

– Jeste li i vi naučnik, gospodine Kleje? – upita Mirtl ne obazirući se na škripu točkova.

– U ovakvom društvu mogu reći da sam tek puki amater. – Klej se kratko nakloni velečasnom. – No moji profesori na Kembriđu ipak su uspeali da mi utuče u glavu malo geologije i prirodopisa.

Fejt se nije iznenadila što to čuje. Mnogi prijatelji njenog oca bili su sveštena lica zabasala u prirodne nauke na isti način. Gospodski sinovi predodređeni za Crkvu slati su na dobar univerzitet, gde su dobijali pristojno, gospodsko obrazovanje – klasične studije, grčki, latinski i pomalo nauke, što je ponekad bilo dovoljno da se navuku na nju.

– Moj glavni doprinos iskopavanju jeste fotografisanje – to mi je hobi. – Kuratu glas živnu na pomen hobija. – Tehnički crtač gospodina Lambenta imao je, avaj, tu nesreću da već prvog dana polomi ručni zglob, te moj sin i ja beležimo otkrića mojim foto-aparatom.

Kočija izađe iz gradića, koji je Fejt pre izgledao kao selo, i počeo da se uspinje neravnom cikcak stazom. Kad god bi poskočila, Mirtl bi se uplašeno uhvatila za okvir prozora, što je svima unosilo nervozu.

– Ona građevina na rtu jeste telegrafski toranj – reče Klej. Fejt je nazrela samo širok smeđ valjak. Malo potom prošli su pokraj male crkve sa šiljatim tornjem. – Parohijski dom je tik iza crkve. Iskreno se nadam da ćete me počastvovati svojom posetom dok ste na Vejnu.

Kočija se s mukom uspinjala uz brdo, škripala je i tandrkala tako glasno da je Fejt očekivala da će joj svakog časa otpasti točak. Naposljetku se uz trzaj zaustavila, a kočijaš snažno dvaput kucnu o krov.

– Oprostite. – Klej otvori vrata i izađe. Usledi vrlo živ razgovor na mešavini engleskog i francuskog koji Fejtino neizvežbano uho nije moglo da razabere.

Klej se pojavi na vratima sav uznemiren i zabrinutog lica.

– Duboko se izvinjavam. Imamo jednu dilemu. Kuća koju ste iznajmili nalazi se u zatonu Bul, do koje se može stići ili donjim putem uz obalu ili gornjim, brdskim, koji prelazi preko grebena, pa se spušta na drugu stranu. Upravo sam

saznao da je donji put poplavljen. Imamo valobrane, ali kad je plima, a talasi siloviti... – Nabrao je čelo i skrušeno pogledao u nisko nebo.

– Pretpostavljam da je putovanje gornjim putem duže i napornije? – žustro upita Mirtl gledajući jednim okom u mrzovoljnog Hauarda.

Klej se štregnu. – To je... vrlo strm put. Zaista, kočijaš me je obavestio da konj neće moći da izvuče kočiju pod... ah... tolikim opterećenjem.

– Je l' vi to hoćete da kažete da moramo da izađemo i *pešačimo*? – Mirtl se ukruti i isturi lepu bradicu.

– Majko – prošaputa Fejt naslutivši da će doći do mrtve tačke – imam kišobran, a ne smeta mi da malo prošetam...

– Ne! – prasnu Mirtl taman toliko glasno da Fejt pocrveni. – Neću se ja, kao nova gospodarica, prvi put pojaviti u novom domaćinstvu izgledajući kao pokisli miš. A nećeš ni ti!

Fejt oseti kako joj se utroba prevrće od frustracije i besa. Došlo joj je da poviče: *Kakve to veze ima? U novinama nas upravo razapinju na krst – zar stvarno misliš da će nas ljudi više prezirati jer smo pokisli?*

Kurat je delovao izmučeno. – Kočija će u tom slučaju morati da ide iz dva navrata. U blizini ima jedna kućica – osmatračnica – odakle se motri na jata sardina. Možda biste mogli tamo da ostavite prtljag dok se kočija ne vrati po njega? Rado ću ostati da ga pričuvam.

Mirtl se ozari od zahvalnosti, no muž je preseče pre nego što je stigla da odgovori.

– Ne dolazi u obzir – izjavi. – Izvinjavam se, ali u nekim od tih kovčega nalaze se nezamenljive životinje i biljke koje *moram* što pre odneti u kuću inače će pocrkati.

– Evo, ja ću rado pričekati u kućici i poštediti konja svoje težine – izjavi ujka Majls.

Klej i ujka Majls sidoše iz kočije. Potom skidoše s krova sve kovčege i sanduke sa ličnim stvarima, a ostaviše samo one sa primercima. Kočijaš se čak i tako mrštio i pokazivao da je kočija i dalje prenisko spuštena.

Fejtin otac nije pokazivao nameru da izađe i pridruži se muškarcima.

– Erazmuse... – počeo Majls.

– Moram da ostanem uz svoje primerke – oštro ga prekide velečasni.

– Možda bismo mogli da ostavimo bar jedan od vaših kovčega? – predloži Klej. – Imate jedan sanduk na kom piše „Svakojake reznice“, a koji je znatno teži od ostalih...

– Ne, gospodine Kleje – smesta je usledio ledeni odgovor velečasnog. – Taj mi je sanduk *naročito* važan.

Velečasni hladno i rezervisano osmotri porodicu. Pogled mu pređe preko Mirtl i Hauarda, pa se zaustavi na Fejt. Fejt pocrvene znajući da njen otac sad procenjuje težinu i važnost. U stomaku je imala osećaj kao da propada, kao da su je stavili na nekakve velike terazije.

Spopade je muka. Nije htela da čeka poniženje i čuje oca kako izriče svoju odluku.

Nesigurno je ustala ne gledajući u roditelje. Mirtl je ovog puta nije zaustavljala. I ona je kao i Fejt čula nemu odluku velečasnog i krotko pošla uz nevidljivu granicu ne prelazeći je.

– Gospođice Sanderli? – Klej se očito iznenadio kad je video Fejt kako iskače iz kočije šljapnuvši cipelama po barici.

– Imam kišobran – hitro je rekla – a i baš sam htela da izađem na svež vazduh. – Ta mala laž ostavi joj trunku dostojanstva.

Kočijaš ponovo osmotri visinu kočije i ovog puta klimnu glavom, pa kočija otklopara dalje. Fejt nije htela da pogleda pratioce u oči, a obrazi su joj goreli od poniženja iako je

duvao hladan vetar. Oduvek je znala da je smatraju manje vrednom od Hauarda, dragocenog sina. Sad je, međutim, znala da je rangirana negde ispod „svakojakih reznica“.

Kućica se nalazila na obronku okrenutom moru. Bila je sagrađena od neobrađenog lokalnog kamena, tamnog i svetlucavog, i imala nakošen škrljčani krov i male prozore bez okana. Unutra su po podu bile barice boje zemlje. Dobivanje kiše po krovu polako je slabilo.

Ujka Majls i Klej su, jedan po jedan, dovukli porodične kovčege i sanduke. Fejt je, osećajući se obamrlo i beskorisno, protresla mokru kapicu. Srce joj je poskočilo tek kad joj je očeva škrinja tresnula pred noge. Ključ je bio ostavljen u bravi.

U škrinji su se nalazili svi očevi lični dokumenti. Njegovi dnevници, beleške i prepiska. Možda se u njoj krilo i nešto što bi ukazalo na tajanstveni skandal koji ih je i doveo ovamo.

Nakašljala se.

– Ujače, gospodine Kleje, moja... moja marama i odeća su skroz mokre. Da li biste mogli da me pustite da... – Zaćutala je i pokazala na mokr okovratnik.

– Ah! Naravno! – Klej se blago usplahirio kao što bi se gospoda inače usplahirila kad bi postojala opasnost da se desi nešto tajanstveno u vezi sa ženskom odećom.

– Čini se da kiša popušta – kaza ujka Majls. – Gospodine Kleje, hoćete li da prošetamo liticom, pa da mi ispričate malo više o iskopavanju? – Dva muškarca izadoše iz kućice, a malo potom glasovi im se izgubiše.

Fejt kleknu pred škrinju. Koža joj je bila glatka pod prstima, pa je pomislila da svuče mokre uske rukavice od jareće kože, ali znala je da bi to predugo potrajalo. Kopče su bile

krute, ali su popustile pod njenim užurbanim cimanjem. Ključ se okrenuo. Poklopac se otvorio i Fejt ugleda žućkaste papire ispisane raznim rukopisima. Više joj nije bilo hladno. Lice joj se zažarilo, a ruke su joj bridele.

Uzela je da otvara pisma, da ih izvlači iz koverti držeći ih za ivice kako ih ne bi zamrljala ili zgužvala. Prepiska sa naučnim časopisima, pisma od izdavača očevih radova, pozivi od muzeja.

Beše to spor, mukotrpan posao i Fejt izgubi pojam o vremenu. Naposljetku je naišla na pismo čije su joj reči privukle pažnju.

„...osporavaju autentičnost ne jednog, već svih fosila koje ste izneli pred naučnu zajednicu i na kojima ste izgradili reputaciju. Tvrde da su u najboljem slučaju namerno izmenjeni, a u najgorem čist falsifikat. Pronalazak iz Nju Faltone zapravo su, kako kažu, dva fosila vešto spojena, a u izveštaju se pominju i tragovi lepka na zglobovima krila...“

Začu se kucanje na vratima i Fejt poskoči.

– Fejt! – Bio je to glas njenog ujaka. – Kočija se vratila!

– Trenutak! – doviknula je i na brzinu savila pismo.

Utom opazi da na mokroj beloj rukavici ima veliku plavu mrlju i sa užasom shvati da je razmrljala pismo i ostavila trag u obliku palca.